

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL NACIONALINĖS REGIONINĖS POLITIKOS PRIORITETŲ IKI 2030 METŲ
PATVIRTINIMO

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 12 straipsnio 1 punktu,
Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:
patvirtinti Nacionalinės regioninės politikos prioritetus iki 2030 metų (pridedama).

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras

NACIONALINĖS REGIONINĖS POLITIKOS PRIORITETAI IKI 2030 METŲ

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nacionalinės regioninės politikos prioritetai iki 2030 metų (toliau – Prioritetai) parengti siekiant sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas visoje Lietuvoje.
2. Prioritetuose vartojamos sąvokos atitinka Regioninės plėtros įstatyme nustatytas sąvokas.

II SKYRIUS PRIORITETAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO UŽDAVINIAI

PIRMASIS SKIRSNIS

1 PRIORITETAS „VEIKSMINGA REGIONINĖ POLITIKOS SISTEMA“

3. Išsidėsčiusi geografiniu, kultūriniu, socialiniu ir ekonominiu požiūriu nevienalytėje erdvėje, Lietuva susiduria su atskiroms jos teritorijoms kylančiais skirtingais iššūkiais. Skirtingos ekonominės, socialinės, kultūrinės sąlygos, istorinės aplinkybės, susiformavę ryšiai su kitomis šalimis reikalauja diversifikuotos politikos, kuri padėtų išnaudoti atskirų šalies regionų potencialą nacionalinei gerovei kurti.

Atsižvelgiant į valstybės dydį ir į mažą gyventojų tankumą (Lietuva tarp pasaulio valstybių yra 138 vietoje pagal gyventojų skaičių ir 161 vietoje pagal gyventojų tankumą), kiekvienas papildomas administracijos ar veiklos organizavimo lygis Lietuvoje turi būti aiškiai pagrįstas. Lietuvos savivaldybės yra vienos stambiausių Europos Sąjungoje (trečioje vietoje pagal vidutinį plotą ir ketvirtoje – pagal vidutinį gyventojų skaičių), kas sudaro pakankamą pagrindą pasiekti masto ekonomijos efektą mobilizuojant administracinius ir finansinius išteklius vietos plėtrai. Kartu, atsižvelgiant į tai, jog neretai vietos plėtros tikslai administraciniu ir finansiniu aspektu yra pernelyg imlūs atskirai savivaldybei, bet pernelyg diversifikuoti, kad juos būtų galima įgyvendinti kaip bendros nacionalinės politikos dalį, jų siekti yra tikslinga regioninės politikos priemonėmis.

Efektyviai regioninei politikai yra būtini stiprūs ir atsakingi už savo plėtrą regionai, kuriems galėtų būti perduotos didesnės plėtros planavimo ir valdymo galios – investicijų politikos įgyvendinimas, dalies viešųjų paslaugų valdymas ir didesnis savarankiškumas naudojant finansinius išteklius.

Esminė efektyvaus valdymo sąlyga – pakankami įgaliojimai bei administraciniai gebėjimai ir platus atstovavimas vietos interesams.

Siekiant efektyviai išnaudoti savivaldybių ir regionų ekonominį potencialą, reikia plėsti vietos savivaldos įgaliojimus. Savivaldybėms tikslinga priskirti ekonominės aplinkos gerinimo funkciją ir užtikrinti šiai funkcijai vykdyti reikalingų priemonių prieinamumą. Kartu būtina finansiškai motyvuoti savivaldybes už sukurtas darbo vietas ir pritrauktus gyventojus.

Taip pat reikia stiprinti regioninį atstovavimo lygmenį – regionų plėtros tarybas. Šio tikslo turi būti siekiama dviem kryptimis – apskričių lygmeniu stiprinant ekspertinius gebėjimus ir laipsniškai į regionų lygmenį perkeliant tas viešąsias paslaugas, kurias efektyviau organizuoti regione, o ne savivaldybės ar valstybės lygmeniu.

Regionų kompetencijoms stiprinti būtina sudaryti sąlygas valstybės institucijoms veiklą vykdyti regionuose, kiekvienoje apskrityje sukuriant regionų kompetencijos centrus. Šios lanksčios, iš atitinkamų ministerijų ir agentūrų bei pagal poreikį iš socialinių ir ekonominių partnerių ekspertų sudarytos struktūros konsultuotų regionų plėtros tarybas ir savivaldybių institucijas plėtros planavimo, privačių investicijų pritraukimo, rinkodaros ir kitais klausimais.

Regionų plėtros tarybos turi tapti tikraisiais savo regionų plėtros lyderiais, turi turėti gebėjimų ir galių išnaudoti turimą potencialą efektyviausiems plėtros būdams. Artimiausiu laikotarpiu, išlaikant Lietuvos teritorijos administracinį suskirstymą į apskritis, reikia užtikrinti, kad tai neribotų ekonominės plėtros ir optimalaus paslaugų teikimo. Kiekvienoje valstybės politikos srityje turi atsispindėti regioninis matmuo ir turi būti sukurtas operatyvus savivaldybių, regiono ir centrinės valdžios institucijų bendradarbiavimo mechanizmas. Darni ir tvari regionų plėtra turi būti vykdoma remiantis objektyviais duomenimis bei prognozėmis ir garantuojama ilgalaikiais valstybės įsipareigojimais, įtvirtintais Lietuvos teritorijos bendrajame plane.

Siekiant efektyvesnio atstovavimo reikia įtraukti kuo daugiau gyventojų bei socialinių ir ekonominių partnerių į vietos savivaldai ir regionams svarbių klausimų sprendimą.

4. Pirmojo prioriteto pirmasis uždavinys – į vietos savivaldai ir regionams svarbių klausimų sprendimą įtraukti visus gyventojus, socialinius ir ekonominius partnerius bei valdžios institucijas.

Siekti, kad savivaldybės plačiau taikytų piliečių chartijas, t. y. viešai konsultuotųsi su gyventojais esminiais klausimais, taikytų įvairius konsultavimosi būdus, atsižvelgdamos į vietos specifiką: nuo modernių skelbimų lentų iki konsultavimosi elektroninėmis priemonėmis. Užtikrinti efektyvų grįžtamąjį ryšį, leidžiantį sužinoti, kaip konkretūs pasiūlymai buvo įgyvendinti ir kokie rezultatai buvo pasiekti.

Siekti, kad aktyvus socialinių ir ekonominių partnerių įsitraukimas į regioninės plėtros planavimo ir įgyvendinimo procesus prisidėtų prie kūrybiškų, efektyvių ir atsakingų sprendimų, naudingų visam regionui. Didinti socialinių ir ekonominių partnerių motyvaciją dalyvauti regiono plėtroje.

Sukurti koordinuotą ir operatyviai veikiančią, platų dalyvių ratą įtraukiančią horizontalią ir vertikalią bendradarbiavimo sistemą regioninei plėtrai. Ši sistema turi apimti valdžios institucijas

bei socialinius ir ekonominius partnerius. Bendradarbiavimo sistemos koordinuotus veiksmus ir greitą kylančių iššūkių sprendimą atitinkamu lygmeniu padėtų užtikrinti bendrus horizontalius klausimus sprendžianti ir kontrolės funkcijas atliekanti Nacionalinė regioninės plėtros taryba, Dvišalė (Vyriausybės ir Lietuvos savivaldybių asociacijos) komisija, atsakus į specifinius, atskirai apskričiai būdingus iššūkius formuojančios regionų plėtros tarybos, ekspertinę pagalbą pastarosiomis teikiantys regionų kompetencijų centrai.

5. Pirmojo prioriteto antrasis uždavinys – įgalinti regionų plėtros tarybas ir stiprinti vietos savivaldą.

Plėsti regionų plėtros tarybų įgaliojimus. Siekti, kad regionų plėtros tarybos taptų atsakingos už darnią ir tvarią savo regionų plėtrą, kuri apimtų ne tik ES lėšų investavimą, bet ir Valstybės investicijų programos lėšų panaudojimą, privačių investicijų pritraukimą, įvairių finansinių instrumentų sinergiją regiono lygmeniu, viešųjų paslaugų, teikiamų regiono lygmeniu, teikimo planavimą, koordinavimą bei tobulinimą, sąlygų investuoti ir plėtoti verslą gerinimą, valstybės institucijų teritorinių padalinių ar atstovų regionuose veiklos koordinavimą ir kitas sritis.

Sukurti regionų kompetencijų centrus – ekspertines konsultacines komandas regionuose. Sutelkti VšĮ „Versli Lietuva“, VšĮ „Investuok Lietuvoje“, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros, Užimtumo tarnybos ir kitų agentūrų taip pat – pagal poreikį ir galimybes – ir kitų socialinių bei ekonominių partnerių – kompetencijas. Siekti, kad regionų kompetencijų centrai padėtų regionų plėtros taryboms kurti plėtros strategijas, pritraukti viešąsias ir privačias investicijas, gerinti regiono komunikaciją bei įvaizdį ir kt. Regionų kompetencijų centrai nuolat konsultuotų ir atitinkamo regiono savivaldybių institucijas.

Savivaldybėms naujai priskirti savarankišką ekonominės aplinkos gerinimo funkciją ir užtikrinti šiai funkcijai vykdyti reikalingų priemonių prieinamumą. Sukurti savivaldybių ekonominių ir socialinių pasiekimo rodiklių sistemą, pagal kurią būtų planuojamos savivaldybėms skiriamos Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų lėšos, valstybės investicijos ir valstybės biudžeto dotacijos. Vadovaujantis šiais rodikliais, susietais su darbo vietų kūrimu, verslo ir investicijų skatinimu, perskirstyti ir dalį gyventojų pajamų mokesčio, skiriamo savivaldybių biudžetų pajamoms išlyginti. Atlikti skolinimosi ir skolų restruktūrizavimo mechanizmų peržiūrą. Įgyvendinti naują strateginio planavimo dokumentų modelį, suderinantį valstybės, regiono ir savivaldybės lygio strateginio ir teritorinio planavimo dokumentus.

Sukurti teritorinį plėtros instrumentą, kuris sudarytų sąlygas savivaldybėms pasinaudoti papildomomis finansinėmis galimybėmis darniai ir tvariai plėtrai. Šiuo finansiniu mechanizmu derinti subsidijas su palankesnio kreditavimo sąlygomis, privataus sektoriaus, užsienio investicijų pritraukimo schemomis ir novatoriškais finansiniais instrumentais.

6. Pirmojo prioriteto trečiasis uždavinys – sudaryti sąlygas nuolatiniam, objektyviais duomenimis pagrįstam ir ateities tendencijas įvertinančiam, vietos savivaldos, regionų ir valstybės veiksmų planavimui ir poveikio vertinimui.

Integruoti Vidaus reikalų ministerijos geografinės informacinės sistemos pagrindu sukurtą regioninės plėtros planavimo elektroninį įrankį „Sumanūs regionai“ (toliau – „Sumanūs regionai“)

į strateginio planavimo ir stebėsenos sistemą, kad savivaldybių, regiono ir centrinės valdžios institucijos naudotų ją planuodamos regionų ir savivaldybių plėtrą, investicijas ar paslaugų teikimą. „Sumanūs regionai“ leistų įvertinti Lietuvos gyventojų pasiskirstymo, geografinių sąlygų ir viešųjų paslaugų tinklo tarpusavio suderinamumą, leistų vykdyti ir koordinuoti valstybės politikų regioninę dimensiją, ieškoti efektyviausių viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo būdų.

Visose valstybės plėtros strategijose nustatyti regioninę dimensiją ir ją įtvirtinti naujajame Lietuvos teritorijos bendrajame plane.

ANTRASIS SKIRSNIS

2 PRIORITETAS „GEOGRAFIŠKAI SUBALANSUOTAS DARNUS IR TVARUS EKONOMIKOS AUGIMAS“

7. Lietuvos apskritys, sudarytos 1994 m. anksčiau vystytų tradicinės pramonės centru aptarnavimo zonų pagrindu, dėl skirtingos geografinės padėties bei infrastruktūros prieinamumo pasiekė skirtingą ekonominio išsivystymo lygį.

Esant netolygiam ekonominės gerovės kūrimo šaltinių pasiskirstymui, gyventojų pajamos daugelyje apskričių leidžia užtikrinti tik minimalų gyvenimo poreikių patenkinimą (361 euras vienam namų ūkio nariui per mėnesį, „Pajamų ir gyvenimo sąlygų tyrimas“, Lietuvos statistikos departamentas, 2016 m.). Svarbu ne tik regioniniai netolygumai, bet ir tai, kad pajamų lygis daugelyje apskričių (6 iš 10) nesiekia pačių gyventojų nurodomos (vidutinės) sumos, reikalingos įprastiniams poreikiams patenkinti.

Labai skiriasi gyvenimo kokybę atspindintys rodikliai, visų pirma vidutinės piniginės turimos namų ūkio pajamos vienam namų ūkio nariui (nuo 324,9 euro per mėnesį Marijampolės apskrityje iki 499,4 euro per mėnesį Vilniaus apskrityje).

Gerovės lygio skirtumai tampa dar didesni lyginant atskiras savivaldybes. Vidutinis bruto darbo užmokestis šalyje (įskaitant individualiąsias įmones) 2016 m. siekė 774 eurus (neto – 602,3 euro), o atskirose savivaldybėse bruto darbo užmokesčio dydis svyravo nuo 890,4 Vilniaus m., 818,2 euro Klaipėdos m., 792,9 euro Visagino sav. iki 568,2 euro Lazdijų r., 566,7 euro Kalvarijos sav. ir 560,7 euro Šalčininkų r. savivaldybėse. Taigi darbo pajamos tarp skurdžiausios ir turtingiausios savivaldybės skiriasi 1,6 karto.

Nedarbo lygis, nors ir žemesnis nei Europos Sąjungos vidurkis (atitinkamai 6,8 proc. ir 7,0 proc. 2018 m. gegužės mėn., Eurostatas), atskiruose regionuose išlieka gana aukštas (nuo 5,1 proc. Klaipėdos apskrityje iki 13,7 proc. Utenos apskrityje). Pastebimi skirtumai ir tarp užimtumo lygio rodiklių: 15–64 metų amžiaus gyventojų grupėje nuo 62,6 proc. Marijampolės apskrityje iki 74,7 proc. Vilniaus apskrityje. Dėl šių priežasčių, nepaisant didėjančio užimtumo lygio (augimas nuo 67,2 proc. 2015 m. iki 70,2 proc. 2017 m., Lietuvos statistikos departamentas), bei vidutinio atlyginimo sąlygoja aukštus vidinės ir išorinės emigracijos rodiklius (8,4 proc. 2017), kartu mažindamas augimo potencialą ateityje.

Akivaizdu, jog regioninė politika nebegali remtis vien tik išteklių perskirstymu. Kertine ateities regioninės politikos sąlyga turi tapti gyventojų pajamų augimas, paremtas aukštesnės pridėtinės vertės kūrimu, didesniais užimtumo rodikliais, gyvenimo kokybės didėjimu.

Siekiant šių tikslų būtina išnaudoti įvairesnes finansines bei reguliacines priemones valstybės, savivaldybių bei ateityje vis spartėjančių regionų lygmeniu, esminį dėmesį skiriant pastariesiems dviem būtina atsižvelgti ir į išorės veiksnius, kurie lems ilgalaikes Lietuvos regionų vystymosi tendencijas:

- globalizacija sudaro galimybes eksporto plėtrai ir investicijų pritraukimui, bet taip pat reikalauja didinti šalies ir jos regionų konkurencingumą;

- ketvirtoji pramonės revoliucija sudaro galimybes didinti našumą, tačiau gresia tradicinių ūkio šakų užimtumo mažėjimu ir reikalauja aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų. Tai reikalauja gerinti Lietuvos švietimo kokybę, kad galėtume konkuruoti su geriausiomis Europos mokyklomis, šalinti švietimo sistemos netolygumus regionuose ir kurti sąlygas tiems, kurie ketina po studijų grįžti dirbti į Lietuvą;

- laisvas asmenų judėjimas ES ne tik sudaro galimybes jauniems žmonėms įgyti papildomų žinių ir gebėjimų, bet taip pat kelia demografinius iššūkius, ypač mažuosiuose miestuose ir kaimiškuose regionuose, kuriuos palieka gyventojai, siekiantys didesnių užmokesčio ir įvairesnio gyvenimo galimybių;

- besikeičiantys vartojimo įpročiai ir socialinės vertybės, iššūkiškai suderinti šeimos ir profesinius įsipareigojimus sąlygoja, jog daugelis šeimų, ypač didžiuosiuose miestuose, dažnai augina po vieną vaiką arba apskritai atsisako jų turėti. Ši tendencija stebima ne vien Lietuvoje, ji būdinga visam išsivysčiusiam pasauliui ir sėkmingas jos sprendimas yra tiesiogiai susijęs su šalies ateities perspektyvomis;

- dėl didelės Lietuvoje įgyvendinamos regioninės politikos priklausomybės nuo ES finansavimo tolesnės ES raidos perspektyva kelia klausimų dėl ES biudžeto dydžio, jo struktūros bei investicinės politikos įrankių, todėl ES lėšų investavimas į šalies socialinę ir ekonominę gerovę turi nešti didžiausią galimą pridėtinę vertę, o rengiantis naujam daugiamečiam ES biudžetui reikia stiprinti nacionalinius gebėjimus išnaudoti naujuosius ES prioritetus švietimui, tyrimams, inovacijoms, skaitmeninimui ir integruotam teritorijų vystymui;

- regiono geografinė padėtis ir efektyviai valdomi migracijos srautai kartu su efektyvia atvykstančiųjų integracijos ir socializacijos politika suteikia Lietuvai galimybę pasinaudoti legalios migracijos teikiama nauda.

Regioninė politika nėra tiesiogiai atsakinga už Lietuvos ekonominę situaciją (tai viešosios nacionalinės ekonominės politikos sritis), tačiau ji gali sudaryti sąlygas savivaldybėms ir regionams siekti ekonomikos augimo išnaudojant kiekvienos jų unikalų potencialą ir derinant plėtrą su nacionalinėmis sektorinėmis politikomis.

Turi būti nuolat didinamos savivaldybių paskatos gerinti ekonominę aplinką ir skatinamas savivaldybių tarpusavio bendradarbiavimas šioje srityje. Atsižvelgiant į ribotus išteklius tikslinga skatinti regionų specializaciją, maksimizuojant turimo potencialo sąlygojamų santykinų

pranašumų teikiamas galimybes. Regionai, suvokiami ne tik kaip vietos savivalda, tačiau ir kaip visi apskrities gyventojai, verslas, akademinė visuomenė, nevyriausybinis sektorius, turi tapti savo ateities šeimininkais. Ateities, kurios siekiama išnaudojant jų turimą potencialą, jų pačių įvardintas specializacijos sritis. Valstybės pareiga užtikrinti tam reikiamus finansinius, ekonominius, švietimo ir kultūros išteklius.

Siekdama subalansuotos plėtros, valstybė turi skatinti iniciatyvas investuoti, kurti darbo vietas, dirbti ir gyventi ne didmiesčiuose. Kaip vienas iš didžiausių darbdavių regionuose, valstybė taip pat turi išlaikyti viešojo sektoriaus ir valstybės įmonių darbo vietas ne Vilniuje ir ne Kaune, taip pat įvertindama atskirų funkcijų perkėlimo į regionus galimybes ir teikiamą ekonominę bei socialinį efektą.

Turi būti skleidžiamos žinios apie palankias galimybes dirbti ir gyventi regionuose per Lietuvos Respublikos diplomatinę atstovybę ir konsulinių įstaigų bei užsienio lietuvių organizacijų tinklą, taip pat tam pasitelkiant norinčius padėti užsienio šalių piliečius.

8. Antrojo prioriteto pirmasis uždavinys – nuolat gerinti ekonominę aplinką.

Savivaldybės turi būti tiesiogiai suinteresuotos ekonominių rodiklių gerėjimu. Pirmas žingsnis šia kryptimi – nuo 2018 m. savivaldybėms nemažinama bendroji biudžeto dotacija, jeigu joms pavyks surinkti viršplaninių gyventojų pajamų mokesčio lėšų. Tolesnė veiklos kryptis – sukurti paskatų sistemą savivaldybėms už jų ekonominį augimą mechanizmą. Šis mechanizmas turi remtis nuo verslo aktyvumo konkrečioje savivaldybėje priklausančių mokesčių pajamų dalies priskyrimu savivaldybių biudžetų savarankiškosios pajamoms, didesnėmis galimybėmis taikyti vietos savivaldos kompetencijai priklausančias žemės ir turto mokesčių lengvatas, skirtas verslui pritraukti.

Toliau gerinti veiklos sąlygas laisvosiose ekonominėse zonose (toliau – LEZ). Formuojant ir palaikant LEZ tinklą sudaryti sąlygas paprastai ir greitai įtraukti naujas teritorijas ir pašalinti nekonkurencingas LEZ priskirtas teritorijas. Konsoliduojant finansinius išteklius, sukurti papildomos paramos priemonės LEZ ir pramonės parkų inžinerinei infrastruktūrai (keliams ir vandens, nuotekų bei kitiems inžineriniams tinklams) ir paruoštiems naudoti gamybiniais pastatams įrengti. Peržiūrėti teisinės ir finansinės galimybes bendrai naudoti valstybės ir savivaldybės lėšas investicijoms LEZ teritorijose skatinti.

Skatinti pramonės atsigavimą buvusiose pramoninėse miestų ir savivaldybių teritorijose, visų pirma išnaudojant apleistas ar nepakankamai išnaudojamas toliau nuo miestų ir socialinio aktyvumo centrų esančias pramonines erdves, kurių konversija į gyvenamosios paskirties teritorijas ar gražinimas gamtai kelia ženklių iššūkių.

Skatinti verslo įmones kurti verslą ir investuoti nuo didžiųjų miestų nutolusiuose Lietuvos regionuose. Siekti, kad nuo 2019 m. savivaldybės galėtų gauti ES lėšų verslui skirtai infrastruktūrai pagerinti su sąlyga, kad pabaigusios projektus pasirašys investicijų sutartis su privačiais investuotojais.

Teikti finansavimą ne Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje veikiančioms įmonėms modernioms technologijoms diegti. Šį tikslą įgyvendinti visų pirma per priemonę „Regio potencialas LT“

Pradėti taikyti regioninius kvietimus teikti projektų paraiškas ES paramai gauti, kai įmonės konkuruoja kiekvieno atskiro Lietuvos regiono mastu. Pagal ES fondų lėšomis finansuojamą priemonę „Dalinis palūkanų kompensavimas“ mažesnėse savivaldybėse veikiančios įmonės galėtų gauti iki 45 proc. didesnes nei didžiuosiuose miestuose palūkanų kompensavimo išmokas. Palankesnės paramos sąlygos regionuose veiklą vykdančioms įmonėms taip pat numatytos pagal priemonę „Ko-investicinis fondas“. Siekiant skatinti regioninį verslą, numatyti trumpąsias tiekimo grandines mažos vertės pirkimuose, numatyti galimybę perkančiosioms organizacijoms rezervuoti pirkimus tik tame regione veikiančioms verslo subjektams. Siekti, kad VŠĮ „Versli Lietuva“ ir VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ plėstų veiklą visuose Lietuvos regionuose ir savivaldybėse.

Supaprastinti ir pagreitinti valstybinės žemės panaudojimo investiciniams projektams procedūras. Siekti, kad terminas, per kurį savivaldybės gali patikėjimo teise gauti valstybinį sklypą privačioms investicijoms pritraukti, sutrumpėtų iki 6 savaičių. Regiono plėtros tarybai pripažinus investicinį projektą regioninės svarbos projektu, savivaldybė turėtų galimybę sklypą potencialiam investuotojui išnuomoti be aukciono (taip išvengiant grėsmės dėl žemės spekuliantų dalyvavimo aukcione). Siekiant paspartinti privačias investicijas, supaprastinti regioninės svarbos projekto statuso suteikimo procedūrą ir kriterijus. Pasibaigus žemės reformai, svarstyti laisvus valstybinės žemės sklypus perduoti savivaldybėms taip užtikrinant didesnes jų galimybes ir jų savarankiškumą pritraukti privačias investicijas.

Sukurti teisinį pagrindą socialinio verslo plėtrai Lietuvoje. Siekti, kad Socialinio verslo plėtros įstatyme būtų numatytos galimybės bendruomenės, socialinių inovacijų startuoliams ir kitiems subjektams, kurie atitinka socialinio verslo kriterijus, aktyviau prisidėti skatinant verslumą ir užimtumą Lietuvos regionuose. Vykdyti laipsnišką viešųjų paslaugų perdavimą socialinio verslo subjektams regionuose, taikant individualias partnerystės priemones: viešuosius pirkimus, koncesiją, viešojo ir privataus subjektų partnerystę ir toliau plėtojant šių priemonių reguliavimą.

Gerinti susisiekimą tarp darbuotojų gyvenimo ir darbo vietų. Sukurti keleivinio kelių ir geležinkelių transporto maršrutų derinimo sistemą, įdiegti kombinuoto maršruto ir kombinuoto bilieto sistemas. Skatinti regioninių viešojo transporto sistemų formavimąsi, sudarant galimybę organizuoti susisiekimą tarp miesto ir priemiesčio ir regiono miestų, peržengiant savivaldybių administracines ribas. Skatinti atokių vietovių gyventojus dalintis transporto priemonėmis sukuriant atsiskaitymo sistemą ir į pavėžėjimo paslaugų teikimą įtraukiant bendruomenes ir pavienius asmenis. Gerinti toli nuo savo vaikų darželių dirbančių tėvų sąlygas (30 min. ar didesnės trukmės kelionės viešuoju transportu arba, tuo atveju kai viešojo transporto paslaugos neteikiamos arba teikiamos retai, – kelionės pėsčiomis, atstumu), ilginti vaikų darželių darbo laiką.

9. Antrojo prioriteto antrasis uždavinys – siekti geografiškai subalansuoto ekonomikos augimo.

Šiam tikslui įgyvendinti numatomos priemonės: kiekviename regione įvardinti keletą stipriausių, santykiniais regiono pranašumais pagrįstų specializacijos kryptių; jas identifikuoti, formuluoti ir telkti finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų bei kitas priemones. 2018–2019 m. numatoma įgyvendinti kelias bandomąsias regionų specializacijos

iniciatyvas, pagal galimybes paremtas Teritorinio plėtros instrumento įgyvendinimu arba profesinio mokymo adaptavimu ir kt.

Teritorinio plėtros instrumento bandomasis įgyvendinimas turi orientotis į paramą investicijoms į specializuotą verslo aplinkos infrastruktūrą, tiksliniai ES finansinės paramos kvietimai konkrečių regionų ir ekonomikos šakų įmonėms.

Profesinio mokymo ir aukštojo mokslo sistemas pritaikyti regiono visuomenės ir ūkio poreikiams. Investuotojai svarbiausiu faktoriumi renkantis vietą, kur investuoti, įvardija pakankamą kvalifikuotų darbuotojų skaičių, todėl profesinis mokymas ir aukštasis mokslas vaidina išskirtinį vaidmenį galvojant apie ekonomikos atsigavimą. Pagal regioninės specializacijos prioritetus adaptuotų profesinio ir aukštojo mokslo programų parengimas (pakeitimas).

Teigiama tokių iniciatyvų pridėtinė nauda regionų plėtrai, priemonių įgyvendinimas pagal Lietuvos regionų specializacijos kryptis (Prioritetų 3 priedas).

Atsižvelgiant į regionų geografinę, ekonominę ir kultūrinę specifiką įgyvendinti papildomus plėtros projektus: ekologiškos ir (arba) trumpos maisto (tiekimo) grandinės, kūrybiška vietokūra (inicijuojant kūrybines partnerystes, skatinant vietos verslumą, paveldo aktualizavimą ir įsitraukimą į vietos kultūrinį gyvenimą atsižvelgiant į vietos identitetą svarbą), regioninių kultūrinių inovacijų partnerystės (sociokultūriniai klasteriai, inkubatoriai ir rezidencijos) ir kt.

TREČIASIS SKIRSNIS

3 PRIORITETAS „KOKYBIŠKOS GYVENIMO SĄLYGOS VISOJE LIETUVOJE“

10. Greta nedarbo ir žemo darbo užmokesčio viena pagrindinių priežasčių, kodėl žmonės migruoja iš regionų į didmiesčius, o iš ten – į užsienį, yra jų poreikių netenkinanti gyvenamoji aplinka ir kokybiškų paslaugų trūkumas. Todėl šiame dokumente nustatomi viešųjų paslaugų planavimo ir valdysenos prioritetai, užtikrinantys pakankamą viešųjų paslaugų lygį ir paskatas gyventi, dirbti, mokytis, auginti vaikus visuose Lietuvos regionuose.

Viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų tinklas natūraliai tankiausias didžiuosiuose miestuose, atitinkamai panašiu pasiekiamumo spinduliu (iki 30 min. kelionės trukmės viešuoju transportu arba pėsčiomis) didžiuosiuose miestuose ar jų priegose gyventojams yra pasiekama nuo 100 iki 300 vietinių įstaigų, tokių kaip mokyklos ar darželiai, po keliolika specializuotų ligoninių, bibliotekų, daugelis valstybės institucijų ir įstaigų centrinių buveinių. Kartu miestų ir priemiesčių vietovėms yra būdinga ir aukšta paslaugų paklausa (pvz., Vilniaus ar Kauno priegose vienam mokyklos pedagogui tenka 20–30 toje pačioje teritorijoje gyvenančių vaikų, atokesniuose, ypač pasienio regionuose, – 6–8 vaikai). Didesnė paslaugų pasiūla tankiai gyvenamose vietovėse sąlygoja galimybes įstaigų konkurencijai dėl paslaugų gavėjų, ieškančių geriausių paslaugų. Dėl masto ekonomijos efekto didesni kiekį gyventojų aptarnaujančios įstaigos tampa vis labiau pajėgios konkuruoti darbo užmokesčiu, vyksta tolesnė įstaigų koncentracija demografiškai dinamiškose teritorijose (pvz., 2017 m. Vilnius apskrityje, kurioje gyveno 28 proc. visų šalies gyventojų, veikiančioms įstaigoms teko 44 proc. visų viešojo sektoriaus ir viešųjų paslaugų teikėjų dirbančiųjų).

Atitinkamai skiriasi ir viešąsias paslaugas teikiančių darbuotojų darbo apmokėjimas – valstybės sektoriaus tendencijos iš esmės atitinka vykstančias privačiose organizacijose. Vilniaus apskrityje (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis) viešųjų paslaugų teikėjai mokėjo apie 875 eurų (bruto) vidutinį darbo užmokestį (113 proc. vidurkio), palyginimui Marijampolės apskrityje – 630 eurų (80 proc. vidurkio).

Valstybės investicijos į teritorinę sanglaudą yra tuo brangesnės, kuo mažesnis žmonių skaičius jomis gali pasinaudoti (kaštus dalijasi mažesnis mokesčių mokėtojų skaičius). Nuolat mažėjant gyventojų skaičiui, esamas paslaugų ir infrastruktūros kokybės lygis yra įmanomas tol, kol gyventojų realių pajamų augimas viršija gyventojų skaičiaus mažėjimą. Kitu atveju patenkama į uždara ratą ir didelė dalis teritorijos palaikoma tik išorine parama (investicijomis į fizinę infrastruktūrą), o viešąsias paslaugas teikiančios įstaigos yra suinteresuotos ne paslaugų kokybės gerinimu, bet išlikimu. Būtent todėl regioninė politika turi ne tik prisitaikyti, bet ir prisidėti prie demografinių ir migracinių procesų subalansavimo – pritraukti naujus gyventojus į regionus ir pritaikyti kokybiškų viešųjų paslaugų teikimą bei socialinės infrastruktūros vystymą.

Regioninei politikai tenka iššūkis suderinti nacionalines švietimo, socialinės apsaugos, sveikatos, kultūros ir kitas politikas, siekiant gerinti gyvenamąją aplinką visoje Lietuvos teritorijoje ir užtikrinti kokybiškų ir lengvai pasiekiamų paslaugų tinklą už racionalią kainą.

Pakankamos kokybės viešosios paslaugos turi būti greitai ir lengvai pasiekiamos visoje Lietuvos teritorijoje įsikūrusiems gyventojams. Paslaugų kokybės ir pasiekiamumo neturi riboti administracinės savivaldybių ribos. Atlikus visų valstybės ir savivaldybių paslaugų auditą, turi būti nustatytas optimalus jų teikimo teritorinis lygmuo ir apimtis. Siekiant efektyvumo, į viešųjų paslaugų teikimą reikia įtraukti socialinius ir ekonominius partnerius. Siekiant optimaliai išnaudoti turimą infrastruktūrą ir žmogiškąjį kapitalą, pavienes neefektyvias įstaigas turi pakeisti šiuolaikiški daugiafunkciai centrai, atsisakyti perteklinių pastatų ir skirti daugiau lėšų darbo apmokėjimui ir motyvavimui. Turi būti paskata gyventi, mokytis ir dirbti ne vien didmiesčiuose ir priemiesčiuose. Visų savivaldybių gyventojams privalo būti užtikrintos XXI a. žmogaus lūkesčius atitinkančios sveikatos, psichologinės pagalbos, socialinių paslaugų, švietimo, kultūros ir kitos paslaugos.

11. Trečiojo prioriteto pirmasis uždavinys – užtikrinti pakankamą viešųjų paslaugų kokybę visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant to, kur jie gyvena.

Atlikti išsamų savivaldybės, regiono ir valstybės lygiu teikiamų viešųjų paslaugų auditą, identifikuoti savivaldybių skirtumus ir nustatyti optimalias viešųjų paslaugų teikimo teritorinį lygmenį ir apimtis. Nustatyti viešųjų paslaugų kokybės standartą, kuris užtikrintų, kad paslaugų kokybė visiškai patenkintų šiuolaikinius gyventojų poreikius, nepaisant to, kurioje savivaldybėje jie gyventų ir kam būtų pavaldus paslaugos teikėjas. Sukurti šiuolaikinių daugiafunkcių centrų savivaldybėse ir regionuose, jau egzistuojančiuose pastatuose, kur veikia švietimo, kultūros, socialinių ar kitų paslaugų įstaigos. Perteklinius pastatus griauti arba privatizuoti, taip taupant jų išlaikymo kaštus. Peržiūrėti viešųjų paslaugų finansavimo ir atsiskaitymo už paslaugas, kurias

vienos savivaldybės įstaigos ar įmonės teikia kitos savivaldybės gyventojams, tvarką ir panaikinti kliūtis bendram savivaldybių paslaugų teikimui regione.

Užtikrinti pakankamą švietimo kokybę, nepriklausančią nuo mokinių gyvenamosios vietos. Sukurti tikslinių dotacijų savivaldybėms, skirtų pedagogams pritraukti, tvarką, apimančią pedagogų ir jų šeimos narių įsikūrimo ir integravimo savivaldybėse priemones. Didinti finansavimą, skiriamą vaikų neformaliojo švietimo plėtrai ir kokybei, siekiant mažinti neformaliojo švietimo galimybių skirtumus tarp miesto ir kaimo. Septyniuose apskričių centruose įsteigti STEAM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos tyrimų ir eksperimentinė veikla (angl. *Science, Technnology, Engineering, Art (creative activities), Mathematics*)) atviros prieigos centrus. Bent penkiose savivaldybėse išbandyti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjų veiklos kokybės vertinimo modelį. Atlikti išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių analizę.

Gerinti sveikatos paslaugų kokybę ir jų prieinamumą. Įdiegti regionų lygmeniu formuojamais poreikiais pagrįstą kompleksinį sveikatos priežiūros sistemos specialistų planavimo modelį, sprendžiant specialistų trūkumo problemą, didinant medicinos personalo darbo užmokestį, vertinant esamų specialistų skaičių, planuojant sveikatos sistemos bei demografinius pokyčius, leidžiant planuoti specialistų rengimą mokymo įstaigose. Sukurti pakopinę gydytojų rezidentų įgūdžių vertinimo sistemą, skatinti tolesnį jų darbą regioninėse ir savivaldybių įstaigose. Šeimos gydytojus skatinti atlikti paskutinių metų rezidento praktiką regionuose, pasižyminčiuose didžiausiais sveikatos netolygumais. Vykdyti antrinio lygio sveikatos priežiūros paslaugų teikimo pertvarką, atsisakant perteklinės infrastruktūros. Stiprinti tretinio lygio kompetencijų centrus Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Vykdyti laipsnišką viešųjų paslaugų perdavimą socialinio verslo subjektams regionuose. Šiam tikslui pritaikyti viešuosius pirkimus, koncesiją, viešojo ir privataus subjektų partnerystę. Siekiant pagerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą, savivaldybes skatinti aktyviau bendradarbiauti su verslu ir ieškoti optimalių švietimo, susisiekiimo, sveikatos apsaugos, kultūros ar socialinės paramos teikimo būdų. Sukurti paskatų sistemą, užtikrinančią nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių teikiamų paslaugų kokybės gerėjimą ir veiksmingą viešųjų išteklių paslaugoms teikti paskirstymą. Siekti, kad nevyriausybinių organizacijų teikiamos paslaugos sudarytų ne mažiau kaip 15 proc. savivaldybių teikiamų viešųjų paslaugų apimties.

12. Trečiojo prioriteto antrasis uždavinys – užtikrinti paslaugų pasiekiamumą.

Užtikrinti galimybę nuolat sekti aktualiausias gyventojų judėjimo, amžiaus, lyties, išsilavinimo ir kitas aktualijas ir sudaryti sąlygas priimant sprendimus dėl savivaldybės, regionų ar valstybės įstaigų vietos ir jų teikiamų paslaugų parinkimo pasinaudoti „Sumaniųjų regionų“ koncepcijos galimybėmis. Nustatyti ir pasiekti pagrindinių viešųjų paslaugų pasiekiamumo standartą ir jų teikimo tinklą pertvarkyti taip, kad viešosios paslaugos būtų mažiausiomis sąnaudomis pasiekiamos kiekvienam Lietuvos gyventojui per nustatytą laiką:

- ne daugiau kaip per 30 minučių viešuoju transportu arba pėsčiomis turi būti pasiekiamos bibliotekos ir viešosios interneto prieigos taškai, ikimokyklinio ugdymo, pradinio mokymo ir būtinausios pirminės sveikatos priežiūros paslaugos (bendruomenės slaugytojo, bendrosios praktikos gydytojo) specializuotuose arba daugiavilkiuose paslaugų teikimo vietose;

- per ne daugiau kaip 30 minučių automobiliu turi būti pasiekiamos bendrojo lavinimo, neformaliojo švietimo ir gydytojų specialistų paslaugos, dienos centruose teikiamos socialinės paslaugos, sporto, kultūros ir laisvalaikio renginių vietos; visais atvejais šios paslaugų teikimo vietos turi būti lengvai pasiekiamos ir viešuoju transportu arba užtikrinama pavėžėjimo paslauga;

- per ne daugiau kaip 60 minučių automobiliu turi būti pasiekiamos regioniniu lygiu konsoliduotos paslaugos: profesinės mokyklos ir kolegijos, valstybės institucijų administracinių paslaugų centrai, verslo inkubatoriai ir infrastruktūra, ligoninių, regionuose veikiančių bibliotekų ir kultūros centrų paslaugos;

- 100 proc. gyventojų turi būti pasiekiami mobilių, socialines paslaugas gatvėje ar į namus teikiančių specialistų komandų.

Gerinti kultūros paslaugų pasiekiamumą ir gyventojų įsitraukimo lygį. Skatinti tradicinių tautinių bendruomenių kultūrinę bei kūrybinę veiklą ir sklaidą per regioninius centrus savivaldybėse. Sukurti regioninį kultūros projektų finansavimo modelį ir inicijuoti regioninius socialinius, pilietinio, kultūros paveldo pažinimo, nematerialiojo kultūros paveldo (etninės kultūros) puoselėjimo ir bendruomenių įtraukties projektus. Išbandyti profesionalių meno kolektyvų judumo šalies regionuose modelį.

13. Trečiojo prioriteto trečiasis uždavinys – gerinti gyvenamąją aplinką visoje Lietuvos teritorijoje.

Sukurti savivaldybių infrastruktūros optimizavimo ir subalansuotos plėtros mechanizmą. Nustatyti savivaldybių atsakomybės ir atskaitomybės už išteklių (lėšų, žemės, infrastruktūros) efektyvų panaudojimą principus. Kurti naujas ir efektyviau išnaudoti esamas finansines priemones savivaldybių viešųjų pastatų, kultūros paveldo, vandentvarkos ir transporto infrastruktūrai finansuoti.

Gerinti psichologinę aplinką visose Lietuvos savivaldybėse. Sudaryti sąlygas šeimoms ir asmenims gauti kompleksines šeimos įgūdžių ugdymo, pozityvios tėvystės mokymų, psichosocialines, vaikų priežiūros, pavėžėjimo, mediacijos paslaugas kuo arčiau gyvenamosios vietos. Savivaldybėse diegti pagalbos nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims sistemą. Vykdyti institucinę patirtį turinčių grupių (vaikų globos namų auklėtinių, laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų, neįgaliųjų, priklausomybes besigydančių asmenų ir kt.) integracijos į visuomenę programas savivaldybėse.

Sudaryti palankias sąlygas kurtis ne tik didmiesčiuose. Nuo 2018 m. vidurio vykdyti paramos jaunoms šeimoms (iki 35 metų, nepaisant pajamų), įsigyjančioms (perkančioms ar statančioms) pirmąjį būstą ne didmiesčiuose, schemą. Sureguliuoti gyvenamosios statybos plėtrą, užkardant gyvenamųjų teritorijų išskydimą ir užtikrinant gyvenamojo būsto vystytojams atsakomybę įrengti visas inžinerines komunikacijas ir prijungti jas prie miestų tinklų. Nustatyti

teisines ir finansines priemones, leidžiančias didinti gyventojų tankį užstatytose teritorijose, kuriose veikia aplinkosaugos požiūriu efektyvi centralizuoto šilumos tiekimo sistema. Siekti, kad nauji šilumos vartotojai būtų aprūpinami centralizuotai tiekiamą šiluma arba šilumos energijos gamybai naudotą elektros, saulės ar geoterminę energiją.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

4 PRIORITETAS „GYVENIMO IR VERSLO REGIONUOSE PATRAUKLUMO DIDINIMAS“

14. Gyventi ne didmiesčiuose taptų madinga, jei pavyktų nugalėti įsigalėjusius neigiamus stereotipus. Tam reikia skleisti gerąsias žinias apie gyvenimo regionuose privalumus, kokybę, paremtą galimybėmis mokytis, dirbti, auginti vaikus ir turėti namus, gyventi sveikiau didžiuosiuose šalies miestuose ar jų apylinkėse. Ieškantiems darbo po studijų, geresnio atlyginimo, profesinių iššūkių ar geresnės gyvenamos aplinkos turi būti matomi visų regionų privalumai ir juos pagrindžianti objektyvi informacija. Informaciją apie ES finansuojamus projektus savivaldybėse būtina pateikti taip, kad vietos gyventojai ir besidomintys galimybėmis keisti darbą ar gyvenamąją vietą sužinotų, kaip pagerėjo situacija (kiek darbo vietų, vietų ugdymo ir sveikatos priežiūros įstaigose, kaip pasikeitė saugumo situacija ar kokia yra pramogų pasiūla). Būtina palaikyti glaudžius ryšius su užsienyje gyvenančiais Lietuvos Respublikos piliečiais ir lietuvių kilmės asmenimis ne tik valstybės, bet ir savivaldybių ar regionų lygiu. Gyventojai patys turi tapti aktyviais savo regionų atstovais, o nuomonės formuotojai turi supažindinti visuomenę, kad ir regionuose gera gyventi. Aktyviausi sėkmingos regioninės plėtros dalyviai turėtų būti nuolat pastebimi ir skatinami.

15. Ketvirtojo prioriteto pirmasis uždavinys – teikti išsamią informaciją apie gyvenimo sąlygas ir galimybes įsikurti visoje Lietuvoje.

Teikti išsamią informaciją apie galimybes regionuose Lietuvos ir užsienio gyventojams. Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksu įvertinti savivaldybių veiklą iš gyventojų perspektyvos: pagal darbo vietų skaičių ir atlyginimą, galimybes gauti vietą darželiuose ir mokyklose, eiles pas gydytojus, kitų paslaugų pasiekiamumą ir kokybę, automobilių sangrūdas, triukšmą ir oro taršą, nekilnojamojo būsto kainas ir kokybę, galimybę pradėti verslą ir paskatas naujiems verslams, atstumą iki rekreacinės zonos ir laisvalaikio užsiėmimų pasiūlą, maitinimo ir pramogų vietų skaičių, kultūros pasiekiamumą ir kt. Tai turėtų skatinti žmones apsvarstyti ne vien didmiesčius, bet ir kitas alternatyvas grįžtant į Lietuvą, renkantis ar keičiant gyvenamąją ar darbo vietą. Šiuos veiksmus derinti su lietuvių sugrįžimo į Lietuvą iniciatyvomis.

Išnaudoti ES projektų pasiekimų viešinimą gerinant regionų įvaizdį. Peržiūrėti ES finansuojamų programų ir projektų viešinimo metodiką ir ją orientuoti į informacijos apie gyvenimo kokybės gerėjimo regionuose sklaidą. Siekti, kad straipsniai, skelbimai ir reportažai apie ES projektus ar programas atsakytų į klausimą „Kaip pagerėjo gyvenimo sąlygos atitinkamame regione“. Pagerėjimą įvardinti sukurtomis darbo vietomis, padidėjusiu darbo užmokesčiu, sutrumpėjusiu keliavimo į darbą laiku į darbą, pagerėjusiu saugumu ir pan.

Formuoti regioninių ambasadorių tinklą, skleidžiantį pozityvias žinias apie galimybes regionuose. Suburti nuomonės formuotojus, kurie kalbėtų apie regioninę politiką ir galimybes gerai gyventi mažesnėse savivaldybėse: mažose savivaldybėse užaugę arba iš didmiesčių į jas persikėlę žinomi žmonės arba regioninės spaudos žurnalistai.

16. Ketvirtąjį prioriteto antrasis uždavinys – skatinti dalintis gerąja patirtimi, palaikyti glaudžius ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais.

Savivaldybes ir regionus skatinti palaikyti glaudžius ryšius su iš jų į užsienį išvykusiais kraštiečiais, jų palikuoniais. Rinkti visų užsienyje įsikūrusių buvusių atitinkamos savivaldybės gyventojų kontaktus ir megzti ryšius elektroninėmis ryšio priemonėmis, paštu arba organizuojant renginius ir susitikimus, kai emigravę buvę savivaldybės gyventojai grįžta namo iš užsienio. Išvykusiųosius raginti apsvarstyti grįžimą į savo savivaldybę arba veikti savivaldybės labai gyvenant ten, kur jie yra įsikūrę. Išnaudoti užsienyje gyvenančių buvusių savivaldybės gyventojų ar jų palikuonių ryšius skatinant verslo kontaktus tarp jų gyvenimo ir kilmės vietovių.

Gyventojus skatinti dalytis geromis žiniomis apie savo gyvenamąsias vietas ir aktyviau prisidėti prie jų plėtros. Savivaldybėms įsitraukti į vystomojo bendradarbiavimo veiklas su šalimis partnerėmis, taip prisidedant prie Lietuvos reformų patirties, ekspertinių gebėjimų sklaidos, verslo kontaktų plėtros ir teigiamo regionų įvaizdžio formavimo. Reguliariai organizuoti regioninius literatūros, meno ar pilietinių iniciatyvų konkursus, kurių tikslas – skatinti gyventojus skleisti geras žinias apie savo regioną, formuoti teigiamą jo tarptautinį įvaizdį ir aktyviau įsitraukti į jo plėtrą. Vystant „Sumanių regionų“ sistemą sudaryti sutelktines kūrybos (*angl. crowdsourcing*) galimybes, aktualizuojant ir vertinant informaciją apie paslaugas, vietas, jų privalumus ir gyventojų poreikius.

Įvertinti ir skatinti sėkmingas vietas savivaldos, verslo ir bendruomenines iniciatyvas. Reguliariai vykdyti regionines sėkmės istorijas įvertinančius apdovanojimus.

III SKYRIUS

ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA

17. Už prioritetų uždavinių įgyvendinimo veiksmus atsakingos institucijos (toliau – atsakingos institucijos), nurodytos Nacionalinės regioninės politikos prioritetų įgyvendinimo 2018–2020 metų plane (Prioritetų 1 priedas).

18. Prioritetų uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir jų reikšmės 2017 ir 2020 metais pateikiamos Prioritetų 2 priede.

19. Prioritetų įgyvendinimą koordinuoja ir stebėseną vykdo Vidaus reikalų ministerija, kuriai atsakingos institucijos kiekvieną ketvirtį, ne vėliau kaip per 2 savaites nuo praėjusio ketvirčio pabaigos, pateikia ataskaitą apie 17 punkte nurodyto plano vykdymo rezultatus pagal Prioritetų 4 priedą.

20. Vidaus reikalų ministerija ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo praėjusio ketvirčio pabaigos apibendrina pateiktą informaciją ir ją pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

21. Prioritetai įgyvendinami iš atitinkamai atsakingai institucijai, nurodytai Nacionalinės regioninės politikos prioritetų įgyvendinimo 2018–2020 metų plane, skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

NACIONALINĖS REGIONINĖS POLITIKOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMO 2018–2020 METAIS PLANAS

	Prioritetas, uždavinys, veiksmas	Įvykdymo terminas	Už veiksmo įgyvendinimą atsakinga institucija
1.	VEIKSMINGA REGIONINĖS POLITIKOS SISTEMA		
1.1.	Į vietos savivaldai ir regionams svarbių klausimų sprendimą įtraukti kuo daugiau gyventojų, socialinių ir ekonominių partnerių bei valdžios institucijų		
1.1.1.	Gerosios konsultavimosi su gyventojais vietos lygmeniu patirties įtvirtinimas	2018 m. IV ketv.	Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM)
1.1.2.	Socialinių ir ekonominių partnerių bei bendruomenių įtraukimas į savivaldybių ir regionų investicijų planavimą	2018 m. IV ketv.	VRM, Finansų ministerija (toliau – FM), Ūkio ministerija (toliau – ŪM)
1.1.3.	Nevyriausybinų organizacijų įtraukimas į visas institucines partnerystės formas visais lygiais (nacionaliniu, sektoriniu, teritoriniu) ir visuose etapuose (programavimo, įgyvendinimo, stebėsenos bei vertinimo)	2019 m. IV ketv.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM), VRM, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (toliau – LRVK)
1.1.4.	Specializuotos pagalbos centrų, nevyriausybinų organizacijų ir teikiančių socialines paslaugas savivaldybių įstaigų bendrų veiksmų, teikiant pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims, sistemos sukūrimas ir diegimas savivaldybėse	2018 m. IV ketv.	SADM
1.1.5.	Savivaldybių infrastruktūros optimizavimo ir subalansuotos plėtros mechanizmo sukūrimas	2018 m. III ketv.	FM, LRVK, VRM, ŪM, Aplinkos ministerija (toliau – AM)
1.1.6.	Koordinuotos ir operatyviai veikiančios, platų dalyvių ratą įtraukiančios horizontalaus ir vertikalaus bendradarbiavimo sistemos regioninei plėtrai sukūrimas	2018 m. IV ketv.	VRM
1.2.	Įgalinti regionų plėtros tarybas ir stiprinti vietos savivaldą		
1.2.1.	Savivaldybėms iš biudžeto skiriamų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos, apimančios siekiamų rezultatų stebėseną, nustatymas	2018 m. IV ketv.	FM, VRM

1.2.2.	Švietimo ir kultūros įstaigų vadovų veiklos ekspertų tinklo, kuris užtikrintų nuolatinį ir koordinuotą savivaldybių bei švietimo ir kultūros įstaigų konsultavimą dėl ugdymo proceso tobulinimo ir vykdytų bendras Lietuvos švietimo ir kultūros sistemų tobulinimo iniciatyvas, sukūrimas	2018 m. IV ketv.	Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM), Kultūros ministerija (toliau – KM)
1.2.3.	Savivaldybių infrastruktūros valdytojų konsolidavimo skatinimas, siekiant sumažinti valdymo kaštus ir padidinti finansinių investicijų gyvybingumą	2018 m. IV ketv.	VRM, FM, ŪM
1.2.4.	Verslumo skatinimo gerosios patirties pavyzdžių savivaldybėse analizė ir rekomendacinių gairių visoms savivaldybėms parengimas	2018 m. IV ketv.	ŪM
1.2.5.	Savivaldybių biudžetų (mokesčių ir kitų pajamų surinkimo) sudarymo tvarkos (modelio), kuri motyvuotų savivaldybes siekti sutartų regiono ekonominių ir socialinių pokyčių, nustatymas	2018 m. III ketv.	FM, VRM
1.2.6.	Naujo strateginio planavimo dokumentų sistemos modelio, sudarančio sąlygas integruoti strateginio, regioninio ir teritorinio planavimo procesus, parengimas ir strateginio planavimo dokumentų sistemos optimizavimas	2018 m. IV ketv.	LRVK, FM
1.2.7.	Teritorinio plėtros instrumento, sudarančio sąlygas savivaldybėms pasinaudoti papildomomis finansinėmis galimybėmis ir derinti įvairius finansinius instrumentus darniai ir tvariai plėtrai, sukūrimas	2018 m. IV ketv.	LRVK, FM, VRM
1.2.8.	Sprendimų priėmimo ir valdymo regionų lygmeniu pakeitimas, kad būtų užtikrinta investicijų graža ir atsiperkamumas	2018 m. IV ketv.	VRM, FM, ŪM
1.2.9.	Sukurti regioninius kompetencijų centrus prie regionų plėtros tarybų, joms sudarant galimybę pasinaudoti pagalba ir konsultavimu teisiniais, finansiniais, strateginio ir projektų valdymo, viešosios ir privačios partnerystės (PPP), skolos restruktūrizavimo (ateityje), užsienio investicijų pritraukimo ir kitais klausimais	2018 m. IV ketv.	VRM
1.2.10.	Bandomosios regioninės specializacijos iniciatyvos įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	VRM, FM, ŪM, LRVK, AM, ŠMM, KM
1.2.11.	Strateginio planavimo, sąnaudų naudos analizės, efektyvaus investavimo, investicijų pritraukimo kompetencijų ugdymas regionuose	2020 m. IV ketv.	VRM, FM, ŪM
1.2.12.	Regioninės plėtros įstatymo nuostatų pakeitimas praplečiant regionų plėtros tarybų įgaliojimus ir įtaką regionų plėtrai	2018 m. IV ketv.	VRM
1.3.	Sudaryti sąlygas nuolatiniam, objektyviais duomenimis pagrįstam ir ateities tendencijas įvertinančiam savivaldos, regionų ir valstybės veiksmų planavimui ir poveikio vertinimui		

1.3.1.	Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, kuriame būtų nustatyti erdvinės struktūros ir teritorijos naudojimo privalomųjų nuostatų ir reikalavimų bei apsaugos principai, naudojami priimant sprendimus, parengimas ir priėmimas	2020 m. III ketv.	AM
1.3.2.	Teisinių, administracinių ir finansinių prielaidų apsaugos, sanitarinės apsaugos, aerodromo triukšmo zonų ir kitų teritorijų, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, bendram registravimui ir duomenų tvarkymui sudarymas	2019 m. II ketv.	AM, Teisingumo ministerija (toliau – TM)
1.3.3.	Kultūros darbuotojų bendrųjų ir specialiųjų kompetencijų (gebėjimų) tobulinimo modelio inicijavimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM
1.3.4.	Statistinės informacijos apie kultūrą, meną ir kūrybingumą rinkimo sistemos sukūrimas, siekiant tvarios plėtros rezultatų	2018 m. IV ketv.	KM
1.3.5.	Kultūros įstaigų paslaugų ir aptarnavimo kokybės modelio sukūrimas ir kokybės vadybos principų įdiegimas, siekiant užtikrinti kultūros paslaugų vartotojų grįžtamąjį ryšį ir pasitenkinimą	2018 m. III ketv.	KM
2.	GEOGRAFIŠKAI SUBALANSUOTAS DARNUS IR TVARUS EKONOMIKOS AUGIMAS		
2.1.	Nuolat gerinti ekonominę aplinką		
2.1.1.	Valstybinės žemės perdavimo patikėjimo teise valdyti savivaldybėms tvarkos supaprastinimas	2018 m. IV ketv.	Žemės ūkio ministerija (toliau – ŽŪM)
2.1.2.	Naujų mokymo programų prekės ženklų ir eksporto kompetencijų plėtros klausimais, reikalingų eksporto srityje dirbančių žmogiškųjų išteklių kompetencijoms ugdyti (regionai, Vilnius, Kaunas, Klaipėda), organizavimas	2019 m. IV ketv.	ŪM
2.1.3.	Verslo aptarnavimo sistemos modelio, kurį naudotų didžiosios savivaldybės ir valstybės bei savivaldybės valdomos infrastruktūros įmonės, aptarnaudamos verslo klientus gamybos investicijoms aktualiose procedūrose, sukūrimas	2018 m. IV ketv.	ŪM
2.1.4.	Žemėtvarkos procedūrų LEZ efektyvinimas siekiant sudaryti sąlygas LEZ operatoriams paprastai ir greitai įtraukti naujas teritorijas ir pašalinti nekonkurencingas teritorijas iš LEZ	2018 m. IV ketv.	ŪM, ŽŪM, AM
2.1.5.	Paramos priemonių LEZ ir pramonės parkų inžinerinei infrastruktūrai (keliams ir vandens, nuotekų bei kitiems inžineriniams tinklams) įrengti	2018 m. IV ketv.	ŪM, FM, AM, Susisiekimo ministerija (toliau – SM), VRM

	sukūrimas, konsoliduojant finansinius išteklius		
2.1.6.	Teisinių ir finansinių galimybių naudoti valstybės ir savivaldybės lėšas LEZ teritorijoje statyti pastatams, tinkamiems investiciniams projektams vykdyti, peržiūra ir išplėtimas	2018 m. IV ketv.	ŪM
2.1.7.	Naujų finansinių priemonių savivaldybių viešųjų pastatų, kultūros paveldo, vandentvarkos, transporto infrastruktūrai finansuoti sukūrimas	2018 m. IV ketv.	FM, AM, SM, KM
2.1.8.	Keleivinio kelių ir geležinkelių transporto maršrutų derinimo sistemos sukūrimas	2019 m. IV ketv.	SM
2.1.9.	Kombinuoto maršruto ir kombinuoto bilieto sistemos įdiegimas	2018 m. IV ketv.	SM
2.1.10.	Privataus ir viešojo transporto jungties aikštelių (angl. <i>Park and Ride</i> ir <i>Bike and Ride</i>) bei dviračių dalijimosi sistemų (angl. <i>Bike sharing</i>) įrengimas miestuose	2020 m. III ketv.	SM
2.1.11.	Sutarčių su aukštosiomis mokyklomis dėl pedagogų (įskaitant profesinių mokyklų) rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo sudarymas, remiantis valstybės raidos prioritetais, aukštųjų mokyklų veiklos vertinimo rezultatais, mokinių pasiekimų ir pažangos rezultatais	2018 m. IV ketv.	ŠMM, LRVK
2.1.12.	Savivaldybių demografinės ir socialinės bei ekonominės raidos stebėsenos ir vertinimo modelio, paremto žmoniškųjų išteklių stebėsenai ir padėsiančio savivaldybėms pagrįsti pedagogų poreikį, sukūrimas ir įdiegimas	2018 m. IV ketv.	ŠMM, VRM, SADM, FM, KM, LRVK
2.2.	Siekti geografiškai subalansuoto ekonomikos augimo		
2.2.1.	Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo projekto parengimas ir priėmimas, siekiant pagerinti inžinerinės ir socialinės infrastruktūros plėtros sąlygas, tenkinančias visuomenės poreikius	2018 m. IV ketv.	AM, ŪM, ŽŪM, Energetikos ministerija (toliau – EM)
2.2.2.	Ugdymo kultūra ir menu priemonių formaliojo ir neformaliojo švietimo institucijose, įtraukiant kultūros įstaigas, nevyriausybinės organizacijas ir aukštąsias mokyklas, sukūrimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM, SAM, SADM
2.2.3.	Tvaraus nevyriausybinių kultūros ir kūrybinių organizacijų finansavimo modelio, skirto inovatyvioms kultūros paslaugoms, sukūrimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, FM, VRM, ŠMM
3.	KOKYBIŠKOS GYVENIMO SĄLYGOS VISOJE LIETUVOJE		
3.1.	Užtikrinti pakankamą paslaugų kokybę visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant to, kur jie gyvena		

3.1.1.	Laipsniškas viešųjų paslaugų perdavimas nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms	2019 m. IV ketv.	SADM, VRM
3.1.2.	Paskatų sistemos, užtikrinančios nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių teikiamų paslaugų kokybės gerėjimą, sukūrimas ir veiksmingas viešųjų išteklių paslaugoms teikti paskirstymas	2019 m. I ketv.	SADM, FM
3.1.3.	Kompleksinio sveikatos priežiūros sistemos specialistų planavimo modelio įdiegimas, sprendžiant specialistų trūkumo problemą, didinant medicinos personalo darbo užmokestį, vertinant esamų specialistų skaičių, planuojant sveikatos sistemos bei demografinius pokyčius, leidžiant planuoti specialistų rengimą mokymo įstaigose	2018 m. IV ketv.	Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM)
3.1.4.	Pakopinės gydytojų rezidentų įgūdžių vertinimo sistemos sukūrimas, skatinant tolesnį jų darbą rajonuose	2018 m. IV ketv.	SAM
3.1.5.	Šeimos gydytojų pritraukimas į didžiausiais sveikatos netolygumais pasižyminčius regionus, skatinant atlikti paskutinių metų rezidento praktiką regionuose	2019 m. II ketv.	SAM
3.1.6.	Slaugos paslaugų apimtys plėtra, didinant finansavimą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų	2018 m. IV ketv.	SAM
3.1.7.	Ligoninių priėmimo skubiosios pagalbos skyrių tinklo ir infrastruktūros modernizavimas, racionaliai paskirstant pacientų srautus, padidinant juose atliekamų procedūrų ir stebėjimo paslaugų kiekį ir diegiant naujas, efektyvias skubiosios medicinos pagalbos paslaugas	2019 m. IV ketv.	SAM
3.1.8.	Perteklinės infrastruktūros atsisakymas, antrinio lygio stacionariųjų paslaugų regioninio planavimo ir valdymo modelio sukūrimas ir įdiegimas, vykdam antrinio lygio sveikatos priežiūros paslaugų teikimo pertvarką	2019 m. IV ketv.	SAM
3.1.9.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigų kokybės rodiklių įdiegimas, stebėsenos sistemos tobulinimas	2019 m. IV ketv.	SAM
3.1.10.	Finansavimo, skiriamo vaikų neformaliojo švietimo plėtrai ir kokybei, siekiant mažinti neformaliojo švietimo galimybių skirtumus tarp miesto ir kaimo, didinimas	2020 m. IV ketv.	ŠMM
3.1.11.	Neformaliojo vaikų švietimo (tarp jų ir vaikų vasaros edukacinių programų) įvairovės užtikrinimas, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas	2020 m. II ketv.	ŠMM, SAM
3.1.12.	Bandomojo neformaliojo vaikų švietimo kokybės užtikrinimo mechanizmo	2018 m.	ŠMM, KM

	įgyvendinimas bent 5 savivaldybėse	III ketv.	
3.1.13.	STEAM atviros prieigos centrų įsteigimas ir įveiklinimas	2019 m. IV ketv.	ŠMM
3.1.14.	STEAM būrelių skatinimo priemonių parengimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	ŠMM
3.1.15.	Formaliojo ir neformaliojo mokymo paslaugų įvairioms besimokančiųjų grupėms teikimo užtikrinimas, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas	2020 m. I ketv.	ŠMM
3.1.16.	Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjų veiklos kokybės vertinimo modelio parengimas ir išbandymas bent 5 savivaldybėse	2018 m. IV ketv.	ŠMM, KM
3.1.17.	Regioninių suaugusiųjų švietimo koordinatorių kvalifikacijos tobulinimas ir veikimo užtikrinimas	2018 m. IV ketv.	ŠMM, KM
3.1.18.	Lietuvos nacionalinių ir regioninių kultūros, meno ir paveldo įstaigų, menininkų, kūrėjų ir nevyriausybinių organizacijų kultūrinių ir kūrybinių partnersčių modelio atnaujinimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM
3.1.19.	Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimai ir jų išvadamis pagrįstų naujų paslaugų, skirtų sugrįžusiems asmenims integruoti į ugdymo procesą mokyklose, sumodeliavimas ir įdiegimas	2018 m. IV ketv.	ŠMM
3.1.20.	Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių analizė ir plėtra	2018 m. IV ketv.	ŠMM
3.1.21.	Nacionalinės muziejų koncepcijos pagal darnios plėtros principus sukūrimas ir išbandymas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM
3.1.22.	Viešųjų erdvių, muziejų, bibliotekų, teatrų ir kitų kultūros įstaigų infrastruktūros atvėrimas, sukuriant kūrybingumo, meninių gebėjimų ugdymo programas, į mokymosi visą gyvenimą naujovių projektus įtraukiant kultūros įstaigas ir jų darbuotojus	2019 m. I ketv.	KM, ŠMM
3.1.23.	Tikslinių dotacijų, skirtų pedagogams pritraukti, skyrimo savivaldybėms tvarkos, apimančios pedagogų ir jų šeimos narių įsikūrimo ir integravimo savivaldybėse priemonės, patvirtinimas ir taikymas	2018 m. IV ketv.	ŠMM, VRM, SADM, FM, KM
3.1.24.	Kultūros ir švietimo, mokslo ir studijų, savivaldybių bibliotekų, archyvų infrastruktūros paslaugų integravimo modelio sukūrimas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM
3.1.25.	Lietuvos kultūros paslaugų infrastruktūros modernizavimas regionuose, taikant kompleksinį finansavimą	2020 m. III ketv.	KM

3.1.26.	Priemonės, kuri leistų įmonėms rasti viešųjų pirkimų užsienyje ir tinkamai jiems pasirengti, sukūrimas ir įdiegimas	2018 m. IV ketv.	ŪM
3.1.27.	Nevyriausybinių organizacijų institucinis stiprinimas, numatant tikslines finansavimo priemones, įkuriant nevyriausybinių organizacijų fondą	2018 m. IV ketv.	SADM, VRM
3.2.	Užtikrinti paslaugų pasiekiamumą		
3.2.1.	Mobilaus darbo formų taikymo plėtojimas, siekiant suteikti individualias paslaugas jaunimui regionuose	2018 m. IV ketv.	SADM
3.2.2.	Mobilių reagavimo į smurto artimoje aplinkoje atvejus grupių įsteigimas, įtraukiant medikus, policijos pareigūnus, socialinius darbuotojus, vaikų teisių apsaugos skyrių specialistus	2018 m. IV ketv.	SADM, VRM, SAM
3.2.3.	Tretinio lygio kompetencijų centrų stiprinimas Vilniuje, Kaune ir kompetencijų centro įsteigimas Klaipėdoje, siekiant užtikrinti kokybiškų tretinio lygio paslaugų prieinamumą	2019 m. IV ketv.	SAM
3.2.4.	Tradicinių tautinių bendruomenių kultūrinės ir kūrybinės veiklos, jos sklaidos per regioninius centrus savivaldybėse ir šalies kultūros įstaigų paslaugų infrastruktūrą įgyvendinimas	2019 m. IV ketv.	KM, ŠMM
3.2.5.	Jungtinių mokyklų aprūpinimas mokykliniais geltonaisiais autobusais, pritaikomais specialiųjų poreikių bei judėjimo negalią turintiems vaikams	2018 m. III ketv.	ŠMM
3.2.6.	Regioninio kultūros projektų finansavimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, FM, VRM, ŠMM
3.2.7.	Kultūros paveldo infrastruktūros įveiklinimas ir paslaugų sukūrimas bei įgyvendinimas, pritaikant visuomenės ir regionų reikmėms pagal tvarios plėtros principus	2020 m. III ketv.	KM, VRM, ŠMM, SADM
3.2.8.	Kultūros paveldo, bibliotekų, muziejų, archyvų informacinių išteklių (įskaitant skaitmenines paslaugas) plėtra	2020 m. I ketv.	KM, VRM, ŠMM, SM
3.2.9.	Regioninių socialinio, pilietinio, kultūros paveldo pažinimo, nematerialiojo kultūros paveldo (etninės kultūros) puoselėjimo, bendruomenių įtraukties projektų inicijavimas ir įgyvendinimas	2018 m. IV ketv.	KM, ŠMM, VRM, ŽŪM, Krašto apsaugos ministerija (toliau – KAM), AM
3.2.10.	Profesionalių meno kolektyvų judumo (mobilumo) šalies regionuose modelio sukūrimas ir išbandymas	2018 m. IV ketv.	KM
3.2.11.	Lietuvos kultūros paslaugų ir infrastruktūros veiksmų įveiklinimo europiniams, nacionaliniams, regioniniams kultūros keliams sukurti	2018 m. IV ketv.	KM

	parengimas ir įgyvendinimas		
3.2.12.	Jungtinių mokyklų įteisinimas, jų steigimo savivaldybėse inicijavimas	2018 m. IV ketv.	ŠMM
3.2.13.	Neatlygintinas VĮ Registrų centro tvarkomų registrų duomenų, reikalingų valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, teikimas	2018 m. IV ketv.	TM
3.2.14.	Bendro intereso paslaugų ir projektų, kuriuose būtų ekonomiškai naudinga dalyvauti kuo daugiau savivaldybių, nustatymas	2018 m. IV ketv.	VRM, FM, LRVK, ŪM, AM, ŠMM, KM
3.3.	Gerinti gyvenamąją aplinką visoje Lietuvos teritorijoje		
3.3.1.	Paramos jaunoms šeimoms (iki 35 m., nepaisant pajamų), išigyjančioms pirmąjį būstą ne didmiesčiuose, sistemos sukūrimas	2018 m. IV ketv.	SADM
3.3.2.	Naujų kompleksinių paslaugų šeimai kuo arčiau šeimos gyvenamosios vietos sukūrimas savivaldybėse, padedant šeimoms įveikti krizes ir derinti šeimos bei darbo įsipareigojimus	2018 m. IV ketv.	SADM
3.3.3.	Institucinę patirtį turinčių grupių (vaikų globos namų auklėtinių, laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų, neįgaliųjų, priklausomybes besigydančių asmenų ir kt.) integracijos į visuomenę specializuotų programų kūrimas ir plėtra savivaldybėse	2019 m. IV ketv.	SADM
3.3.4.	Individualių nuotekų tvarkymo apskaitos ir kontrolės sistemos sukūrimas ir įdiegimas įgyvendinant ES reikalavimus ir bendradarbiaujant su savivaldybėmis	2018 m. IV ketv.	AM
3.3.5.	Sudėtingų asmens sveikatos priežiūros paslaugų centrų (ligų klasterių) plėtra	2019 m. IV ketv.	SAM
3.3.6.	Integruotų paslaugų įdiegimas slaugos ir socialinių paslaugų, šeimos gydytojų ir visuomenės sveikatos srityse	2019 m. IV ketv.	SAM, SADM
3.3.7.	Nepertraukiamas vaiko teisių apsaugos užtikrinimas ir pagalbos suteikimas paimant vaiką iš nesaugios aplinkos (vaiko teisių apsaugos skyrių budėjimo darbo laiko pailginimas ir suvienodinimas visose savivaldybėse, nenutrūkstamos pagalbos visą parą užtikrinimas)	2018 m. IV ketv.	SADM
3.3.8.	Psichologo paslaugų mokyklose prieinamumo užtikrinimas, bendradarbiaujant su savivaldybėmis	2018 m. IV ketv.	ŠMM, SAM
3.3.9.	Savivaldybių atsakomybės už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų neteikimą, netinkamą teikimą, užduočių neįvykdymą patvirtinimas	2018 m. IV ketv.	AM

4.	PAGERINTAS REGIONŲ ĮVAIZDIS		
4.1.	Teikti išsamią informaciją apie gyvenimo sąlygas ir galimybes įsikurti visoje Lietuvoje.		
4.1.1.	Informacijos apie Lietuvą sklaida pasaulio žiniasklaidoje, prisidedant prie teigiamo Lietuvos įvaizdžio formavimo užsienyje	2019 m. I ketv.	LRVK, KM, Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), ŪM
4.1.2.	Šiuolaikinių veiklos organizavimo metodų, skatinančių valstybės tarnybos lankstumą, diegimas visose valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose	2019 m. I ketv.	VRM
4.1.3.	ES finansuojamų programų ir projektų viešinimas orientuojamas į informacijos apie gyvenimo kokybės gerėjimą regionuose	2018 m. IV ketv.	VRM
4.1.4.	Organizuojami regioniniai literatūros, meno ar pilietinių iniciatyvų konkursai	2018 m. IV ketv.	VRM
4.2.	Skatinti dalintis gerąja patirtimi, palaikyti glaudžius ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais		
4.2.1.	Kontaktų paieškos užsienyje mechanizmo, kuris leistų pritraukti konkrečių paslaugų (prekių) užsakovus į Lietuvą, sukūrimas	2018 m. IV ketv.	ŪM
4.2.2.	Sugrąžintų iš užsienio Lietuvos piliečių ir pritrauktų aukštos kvalifikacijos užsienio specialistų ir jų šeimų integravimo modelio įgyvendinimas	2019 m. I ketv.	ŪM, URM, SADM, ŠMM
4.2.3.	Baltijos jūros regiono šalių turizmo forumo organizavimas Lietuvos pirmininkavimo Baltijos jūros valstybių tarybai metu	2020 m. III ketv.	ŪM
4.2.4.	Regioninių dialogų darnaus vystymosi klausimais organizavimas Lietuvos pirmininkavimo Baltijos jūros valstybių tarybai metu	2020 m. III ketv.	AM, URM, SADM
4.2.5.	Švietimo valdymo informacinės sistemos pritaikymas sugrįžusių į Lietuvą ir išvykstančių į užsienį asmenų stebėsenai	2018 m. IV ketv.	ŠMM
4.2.6.	Lietuvių kalbos testavimo sistemos užsienio lietuviams ir užsieniečiams sukūrimas	2020 m. II ketv.	ŠMM
4.2.7.	Efektyvesnio užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą modelio sukūrimas	2018 m. IV ketv.	URM, ŠMM, KM, SADM, ŪM, SAM, VRM, TM
4.2.8.	Internetinės erdvės „Globali Lietuva“, kurioje užsienio lietuviai vienoje vietoje rastų jiems aktualią informaciją (diasporos žemėlapis, užsienio lietuvių organizacijų kontaktai, veikla, lituanistinės mokyklos, projektų konkursai, Lietuvos pristatymai ir kt.), sukūrimas	2018 m. IV ketv.	URM, ŠMM, KM, SADM, ŪM, SAM, VRM, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Valstybės tarnybos departamentas

**NACIONALINĖS REGIONINĖS POLITIKOS PRIORITETŲ UŽDAVINIŲ ĮGYVENDINIMO 2018-2020 METAIS VEIKSMŲ PLANO
VERTINIMO KRITERIJAI**

Uždavinys	Vertinimo kriterijus	Pradinė reikšmė, 2017 m.	Siekiamą reikšmė, 2020 m.
1 PRIORITETAS „VEIKSMINGA REGIONINĖS POLITIKOS SISTEMA“			
1.1. Į vietos savivaldai ir regionams svarbių klausimų sprendimą įtraukti kuo daugiau gyventojų, socialinių ir ekonominių partnerių bei valdžios institucijų.	Socialinių ir ekonominių partnerių deleguotų atstovų dalyvavimas regionų plėtros tarybų posėdžiuose, proc..	0	75
1.2. Įgalinti regionų plėtros tarybas	Regionų plėtros taryboms tenkanti nacionalinio biudžeto asignavimų dalis, proc.	–	–
1.3. Stiprinti vietos savivaldą	Savivaldybių biudžetams tenkanti nacionalinio biudžeto asignavimų dalis, proc.	–	–
1.4. Sudaryti sąlygas nuolatiniams objektyviais duomenimis pagrįstam ir ateities tendencijas įvertinančiam savivaldos, regionų ir valstybės veiksmų planavimui ir poveikio vertinimui.	Sprendimų projektų, įvertintų poveikio regionų plėtrai, skaičius	0	10
2 PRIORITETAS „GEOGRAFIŠKAI SUBALANSUOTAS DARNUS IR TVARUS EKONOMIKOS AUGIMAS“			
2.1. Nuolat gerinti ekonominę aplinką.	Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, visose apskrityse didesnės nei, eurai	859 (2016)	1200
2.2. Siekti geografiškai subalansuoto ekonomikos augimo.	Sanglauda pagal BVP (vidutinių regionų ekonominių netolygumų mažėjimas), proc.	–1,4 (2016)	2
3 PRIORITETAS „KOKYBIŠKOS GYVENIMO SĄLYGOS VISOJE LIETUVOJE“			
3.1. Užtikrinti pakankamą paslaugų kokybę visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant to, kur jie gyvena.	Regioniniu lygiu organizuojamų viešųjų paslaugų skaičius	1	3
3.2. Užtikrinti paslaugų pasiekiamumą.	Gyventojų dalis, kuriems per 30 min. pasiekiamos bazinės viešosios paslaugos, proc.	89	95
4 PRIORITETAS „PAGERINTAS REGIONŲ ĮVAIZDIS“			
4.1. Teikti išsamią informaciją apie gyvenimo sąlygas ir	Savivaldybių ir regionų vystymo iniciatyvų, gavusių	2	5

galimybes įsikurti visoje Lietuvoje.	tarptautinius ir ES apdovanojimus, skaičius		
4.2. Skatinti dalintis gerąja patirtimi, palaikyti glaudžius ryšius su į užsienį išvykusiais lietuviais.	Savivaldybių, palaikančių glaudžius ryšius su į užsienį išvykusiais lietuviais, skaičius	5	40

LIETUVOS REGIONŲ PLĖTROS KRYPTYS (SPECIALIZACIJOS)

Regionas	Plėtros kryptys (specializacijos)	Kodas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių
Alytaus regionas	Apdirbamosios gamybos vystymas	10; 16, 22, 25; 28; 31; 41; 52; 72; 82;
	Maisto industrijos plėtra – nuo žaliavos iki produkto	01; 72; 85;
	Turizmo vystymas	47; 49; 50; 55; 84; 85; 86; 87; 90; 91;
Kauno regionas	Sumani pramonė ir logistika	01; 02; 10; 13; 16; 21; 25; 26; 27; 28;
	Mokslas, technologijos ir inovacijos	62; 63; 72; 84; 85; 94;
	Sveikatos priežiūra ir sveikatos stiprinimas	84; 85; 86; 87;
	Kultūrinės ir kūrybinės industrijos, turizmas	18; 32; 55; 56; 58; 59; 60; 74; 79; 84;
Klaipėdos regionas	Jūrinė ekonomika	35; 42; 49; 50; 51; 72; 84; 85; 94;
	Bioekonomika	03; 52; 72; 82; 84; 85; 86; 91; 94
	Kūrybinė ir paslaugų	70; 72; 84; 85; 90; 94;
	Pažangios pramonės ekonomika	50; 62; 70; 72; 84; 85; 94;
	Darnus pakrančių ir jūros turizmas	03; 49; 50; 51; 55; 56; 72; 82; 84; 94;
	Inovatyvus ir ekologinis žemės ūkis	01; 03; 47; 72; 84; 94;
Marijampolės regionas	Mokslas	85; 94;

	Maistas	10;
	Metalas	25; 28;
	Mediena	16; 41; 43; 84;
	Bendrieji veiksmai	84; 94;
Panevėžio regionas	Robotika ir automatizavimas	33; 62; 72; 84; 85;
	Transportas, pramonė ir logistika	41; 42; 49; 52; 63; 74; 84; 85; 96;
	Biotechnologijos	72; 84; 85;
	Baldai ir tekstilė	31; 84; 85;
	Maistas ir gėrimų gamyba	10; 11; 74; 84; 85;
	Žemės ūkis ir gamtos ištekliai	01; 02; 10; 38; 43; 46; 71; 72; 84; 85;
Šiaulių regionas	Išmanioji gamyba	01; 08; 10; 16; 22; 23; 24; 25; 30; 31;
	Logistika	33; 42; 49; 51; 52; 53;
Tauragės regionas	Inovatyvi eksportuojanti gamyba ir paslaugos	08; 13; 14; 22; 45; 46; 47;
	Miškininkystė, mediena ir baldų pramonė	01; 02; 16; 31;
	Maistas ir žemės ūkis	03; 10;
	Sumani specializacija (<i>Cleantech/ Greentech</i>)	10; 13; 27; 31; 35; 62; 39;
	Paslaugų centrų kūrimas	63;
	Interaktyvus turizmas	93; 96;
Telšių regionas	Konkurencingos pramonės įmonės	21; 20; 13; 14; 01; 10; 25; 02; 31; 70;
	Paslaugos ir turizmas	91; 93; 63; 73; 70; 84; 49; 79; 82; 52;
	Tvari energetika	35; 38;

	Regiono specializacijos kryptims įgyvendinti reikalingų žmogiškųjų išteklių rengimo sistemos kūrimas	85;
Utenos regionas	Metalo apdirbimas, įrenginiai; medienos ir jos dirbinių gamyba	25; 28; 29; 31; 16; 13;
	Lengvoji pramonė, maisto pramonė ir gėrimai	10; 11; 13; 14; 01;
	Susisiekimo infrastruktūros modernizavimas; turizmas ir rekreacija	26; 51; 55; 56; 59; 72; 85; 86; 90; 93;
	Atominės energetikos pritaikymas ir jos sukurtos infrastruktūros panaudojimas	23; 25; 31; 41; 43; 63; 74; 85; 93;
Vilniaus regionas	Aukštųjų technologijų kūrimas	63; 66; 62;
	Sumani pramonė	16; 21; 31; 24; 25; 26; 14; 35;
	Paslaugų eksportas	86;
	Kūrybinės industrijos	90; 91; 93;
	Transporto sektorius ir logistika	49; 52; 53;

(atsakinga institucija)

VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMO PLANO (...) KETVIRČIO ATASKAITA

	Veiksmas	Planuotas įvykdymo terminas	Faktinis įvykdymo terminas/ šiandieninė įvykdymo prognozė, jeigu veiksmas neįvykdytas laiku	Trumpas veiksmo vykdymo aprašymas*

* Trumpai aprašoma tai, kas padaryta ir ką artimiausiu metu planuojama padaryti.

(atsakinga institucija)

VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMO PLANO (...) KETVIRČIO ATASKAITA

	Veiksmas	Planuotas įvykdymo terminas	Faktinis įvykdymo terminas/ šiandieninė įvykdymo prognozė, jeigu veiksmas neįvykdytas laiku	Trumpas veiksmo vykdymo aprašymas*

* Trumpai aprašoma tai, kas padaryta ir ką artimiausiu metu planuojama padaryti.
